

SYLLABUSI I KURSIT

Të dhëna bazike të lëndës	
Njësia akademike:	Fakulteti i Edukimit
Titulli i lëndës:	Bazat e shkencave natyrore me metodologji 2
Niveli:	BA
Statusi lëndës:	O
Viti i studimeve:	III
Numri i orëve në javë:	3+2
Vlera në kredi – ECTS:	6
Koha / lokacioni:	
Mësimdhënësi i lëndës:	Prof. Asoc. Dr. Zeqir Veselaj, Asistent: MSc Zenel Krasniqi
Detajet kontaktuese:	Tel. 038 229021 E mail: Zeqir.veselaj@uni-pr.edu ze.krasniqi@hotmail.com
Përshkrimi i lëndës	<p>Bazat e shkencave natyrore me metodologji 2, është për kurs studentët që përgatiten për mësimdhënës klasor, që t'i njoh me jetën e gjallë, karakteristikat themelore të jetës, organizimin dhe funksionimin e saj në të vetmin planet ku ajo dihet se ekziston deri sot.</p> <p>Kursi do të trajtoj njohuritë shkencore të jetës së gjallë nisur nga aspektet citologjike, histologjike, organike, fiziologjike, ekologjike, gjenetike dhe evolutive të qenieve të gjalla të përcjella edhe me komponentën metodologjike dhe didaktike për mësimdhënie efektive.</p> <p>Kursi do t'i njoh studentët edhe me strategjitë moderne të mësimdhënies së shkencës biologjike tek fëmijët e nivelit fillor.</p>
Qëllimet e lëndës:	<p>Qëllimet kryesore të kursit janë:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Njohja me jetën, organizimin dhe funksionimin e e saj nga niveli subqelizor e deri te biosfera si tërsi, - Strukturimi i qenieve të gjalla dhe klasifikimi i organizmave në mbretërit kryesore të botës së gjallë, - Kompleksiteti i funksionimit të jetës së gjallë te organizmat bimore, shtazore dhe njeriu, përfshir proceset e riprodhimit dhe zhvillimit, - Marrëdhëniet e organizmave të gjallë me mjedisin e jashtëm dhe me njëri tjetrin si dhe kërcënimet kryesore sot për botën e gjallë. - Metodatat dhe strategjitë bashkëkohore për studimin e jetës së gjallë.
Rezultatet e pritura:	<p>Pas kompletimit të kursit studenti do të në gjendje të:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuptoj nocionet dhe karakteristikat kryesore të jetës së gjallë dhe funksionimit të saj; - identifikoj dhe interpretoj mbretëritë e organizimit të botës së gjallë dhe karakteristikat kryesore dalluese të tyre; - përcaktoj sistemet dhe funksionet bazë që karakterizojnë dhe mbajnë jetën e gjallë të njeriut, bimëve dhe shtazëve në nivel të sistemeve të organeve; - vlerësoj etapat dhe ndryshimet kryesore në krijimin dhe zhvillimin evolutiv të qenieve të gjalla; - analizoj dhe kuptoj kompleksitetin e marrëdhënieve të organizmave të gjallë me

	<p>mjedisin rrethues dhe ndikimin e faktorëve ekologjik për jetën e tyre; - aplikoj strategjitë dhe metodat bashkëkohore për mësimdhënien mbi botën e gjallë për nivelin edukimit fillor.</p>		
Kontributi në ngarkesën e studentit (gjë që duhet të korrespondoj me rezultatet e të nxënit të studentit)			
Aktiviteti	Orë	Ditë/javë	Gjithësej
Ligjërata	3	15	45
Ushtrime praktike	2	15	30
Kontaktet me mësimdhënësin/konsultimet	1	15	15
Kollokfiume, seminare	2	2	4
Detyra të shtëpisë	1	15	15
Koha e studimit vetanak të studentit (në bibliotekë/ në shtëpi)	2	15	30
Përgaditja përfundimtare për provim	5	3	15
Koha e kaluar në vlerësim (teste, provim final)	3	3	9
Projektet, prezentimet ,etj	1	5	5
Totali			168
Metodologjia e mësimdhënies:	<p>Leksion i avansuar, diskutime mbi materialin studimor ,punë praktike në laborator dhe terren, punë individuale, detyra seminarike në grupe, metoda ndërvepruese të mësimdhënies në klasë. Vizita studimore ne Parkun e Gërmisë për zbatimin e mësimit praktik në natyrë.</p>		
Metodat e vlerësimit:	<p>Vlerësimi formativ bëhet përmes këtyre fazave:</p> <p>Vlerësimi i parë intermedier-----15% Vlerësimi i dytë intermedier-----15% Vlersimi i punës praktike (kusht për provimin teorik)-----10% Portfolio e studentit-----5% Detyra seminarike individuale/grupore-----5% Angazhimi në klasë-----5% Testi final----- 45%</p> <p style="text-align: right;"><u>Pikët (%) Nota</u></p> <p style="text-align: right;">95 -100-----10 85 – 94----- 9 75 – 84----- 8 65 – 74----- 7 55 – 64----- 6</p> <p>Sqarim: Vlerësimet intermediere- Vlerësimi i parë intermedier mbahet pas javës së 5 të ligjëratave. Vlerësimi i dytë intermedier mbahet pas javës së 10 të ligjëratave. Nëse studenti humb dy (2) vlerësimet intermediere dhe pjesën praktike e humb të drejtën e hyrjes në provim për vitin akademik përkatës. Detyra seminarike në formë projekti dorëzohet në fund të semestrit për vlerësim nga mësimdhënësit e lëndës. Pjesa praktike e provimit është pjesë e vlerësimit final (me pikë) dhe parakusht që studentit t'i nënshtrohet provimit</p>		

	<p>teorik te mësimdhënësi i lëndës.</p> <p>Portfolio e studentit- përfshin materialet e kursit të studentit në dosje: ligjëratat, prezantimet Power Point, fletoren e punës në ligjëratë, fletoren e punës së pjesës praktike, punët seminarike e individuale dhe çdo elemente tjetër të realizuar nga studenti në realizimin e kursit.</p> <p>Angazhimi në klasë: secili student do të vlerësohet deri 5 pikë gjatë ligjëratave sipas angazhimit dhe aktivitetit me të cilin dallohet në klasë. Pikët nga pjesa formative e vlerësimit (vlerësimet intermediere, projekti dhe praktika) vlejnjë vetëm brenda tri (3) afateve të provimit.</p>
Literatura	
Literatura bazë:	<p>- Veselaj Z.: Biologjia- studimi i jetës, Dispencë me ligjëratat të autorizuara</p> <p>- Paparisto A. 2016 “Metodologjia e mësimdhënies së Biologjisë” Universiteti i Tiranës, Tiranë</p>
Literatura shtesë:	<p>- Musai B. 2008 “ Mësimdhënia dhe të nxënit ndërveprues” Biologji, CDE, Tiranë</p> <p>-Kaskel A. Hummer Jr. P., Lucy D. 1988 “Biology- an everyday experience” Merril Columbus, Ohio</p> <p>Miho A. Topuzi L., Marka J. 2008 “Botanika e përgjithshme” SHB. Julvin 2, Tiranë</p> <p>Peja N. 2006 “Ekologjia” Shtëpia Botuese P.S.H., 2015, Tiranë</p> <p>Marinkovic. D. 1987 “Gjenetika” përkthim. ETMMK, Prishtinë</p> <p>Veselaj Z. 2009 “ Biodiversiteti” Universiteti i Prishtinës dhe WUS Austria, Prishtinë</p> <p>Abduli A., Alikaj V. 2010 “Atlas i anatomisë” Albas, Tiranë</p> <p>Colombo L. Atlas: Zbulo trupin e njeriut (përkthim nga Muci V.), Arba Editions, Tiranë</p>
Plani i dizajnuar i mësim:	
Java	Ligjëratat që do të zhvillohet
Java 1	<p>Prezantimi i Syllabusit dhe hyrje në lëndë:</p> <p>Çka është jeta dhe origjina e saj. Biologjia dhe metodat e studimit të jetës. Historiku i zhvillimit të mendimit biologjik në botë.</p>
Java 2	<p>Metodologjia e studimit njësisë themelore të jetës</p> <p>Qeliza- njësi themelore e jetës, evolucioni dhe organizimi i saj. Qeliza bimore dhe shtazore. Riprodhimi i qelizës dhe zhvillimi (mitoza dhe mejoza). Metodatat e modelimit në të nxënit për qelizën</p>
Java 3	<p>Metodologjia e klasifikimit të botës së gjallë</p> <p>Mbretëritë kryesore të botës së gjallë:</p> <p>Monera (prokariotët): bakteret, algat e gjelbra blu. Virusët.</p> <p>Protista (eukariotët): Protozoat, Protistët bimor (algat).</p> <p>Kërpudhat (Fungi)- mbretëri ne vete. Likenet si grup specifik.</p>
Java 4	<p>Metodologjia e njohjes së Bimëve (Mbretëria Plantae) e shtazëve (Animalia)</p> <p>Bimët (Plantae)- ndarjet kryesore dhe specializimet ekologjike të bimëve. Karakteristikat themelore të shtazëve. Shtazët e thjeshta dhe ato të përbëra. Pakurizorët dhe kurrizorët. Invertebrorët dhe vertebrorët</p>
Java 5	<p>Metodologjia e njohjes së sistemeve të organeve që mbajnë jetën</p> <p><i>Sistemi i tretjes:</i> marrja, zbërthimi dhe absorbimi i ushqimit. Ushqimi i shëndetshëm dhe kaloritë.</p>

	<i>Sistemi i frymëmarrjes.</i> Mushkëritë dhe shkëmbimi i gazeve në organizëm: frymëmarrja dhe frymënxjerrja. <i>Sistemi urinar-</i> veshkët dhe nxjerrja e mbetjeve.
Java 6	Vlerësimi i pare intermedier
Java 7	Metodologjia e studimit të sistemeve të organeve që mbajnë jetën <i>Sistemi i qarkullimit të gjakut-</i> zemra, enët e gjakut dhe gjaku-lëngu i jetës. Grupet e gjakut. Limfa dhe sistemi imunitar. <i>Sistemi lokomotor-</i> Skeleti me eshtrat. Muskujt dhe funksionimi i trupit.
Java 8	Metodologjia e studimit të sistemeve të organeve kontrollojnë jetën <i>Sistemi nervor-</i> truri, palca nervore dhe nervat. Sistemi endokrin dhe gjëndrrat. Shqisat tek njeriu dhe shtazët tjera.
Java 9	Metodologjia e studimit të sistemeve të organeve që vazhdojnë jetën- Riprodhimi joseksual dhe seksual te shtazët. Zhvillimi dhe metamorfozat tek shtazët. Riprodhimi te njeriu.
Java 10	Metodologjia e studimit të indeve dhe organeve bimore <i>Indet bimore (histologjia) dhe organet bimore (organografia).</i> Sistemi bimor për përforsim dhe absorbim (rrënja). Sistemi bimor për transport të materieve ushqyese (kërçelli). Sistemi fotosintetik (gjethi).
Java 11	Metodologjia e studimit të riprodhimit dhe zhvillimit tek bimët: Riprodhimi aseksual dhe format e tij tek bimët. Riprodhimi seksual: lulja dhe lulesat, polenizimi, pllenimi fryti dhe fara. Zhvillimi i bimës së re nga fara.
Java 12	Vlerësimi i dytë intermedier
Java 13	Rregullat e trashëgimisë te organizmat e gjallë- gjenetika ADN dhe kromozomet. Gjenet dhe rregullat e trashëgimisë (puna e Mendelit). Gjenetika humane.
Java 14	Metodologjia e studimit të evolucionit të botës së gjallë Ndryshimet në qeniet e gjalla dhe evolucioni. Adaptimet dhe seleksionim natyror-mekanizmi i ekzistencës. Darwini dhe teoria e tij për evolucionin.
Java 15	Organizmat e gjallë dhe mjedisi i jashtëm Ekologjia dhe faktorët ekologjik. Nivelet e organizimit ekologjik të qenieve të gjalla. Qarkullimi i materies dhe energjisë në ekosistem. Zinxhirët trofik dhe piramidat ushqyese në ekosistem.

Politikat akademike dhe rregullat:

Vijimi i rregullt në ligjërata dhe ushtrime është i obliguar. Hyrja me kohë në ligjërata. Pas hyrjes së profesorit në klasë nuk lejohet hyrja dhe pengimi i mësimit. Mungesa në vijimin ligjeratave dhe sjelljet në kundërshtim me etikën akademike do të sanksionohen sipas dispozitave të Statutit të UP-së dhe Rregullores së Studimeve.

Rregullat e mirësjelljes si: mbajtja e qetësisë në mësim, shkyçja e telefonave celular etj.